

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

Γενική Γραμματεία Διαχείρισης
Τομεακών Προγραμμάτων
ΕΤΠΑ, ΤΣ και ΕΚΤ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δεκέμβριος 2025

Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027 (CCI 2021EL16FFPR003

Συμπληρωματική Έκθεση Ενδιάμεσης Επανεξέτασης

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΠΕΚΑ&ΠΟΛΠΡΟ

Εισαγωγή	2
1. Σύνοψη συστάσεων Ευρωπαϊκού Εξαμήνου	5
2. Συνοπτική παρουσίαση Προγράμματος “Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή” 2021-2027 ...	7
3. Συνοπτική αποτύπωση της πορείας υλοποίησης του Προγράμματος έως 30.11.2025	9
4. Συμπεράσματα ανάλυσης ΠΕΚΑ	9
5. Σύνοψη πρότασης αναθεώρησης	14
6. Πρόταση οριστικής κατανομής ποσών ευελιξίας.....	17

Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση περιλαμβάνει τα στοιχεία της ενδιάμεσης επανεξέτασης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027 που διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο 18 του ΚΚΔ 2021/1060.

Στις 31.03.2025 υποβλήθηκε στην Ε.Ε. πρόταση 2ης αναθεώρησης του ΠΕΚΑ (έκδοση 3.0) στο πλαίσιο της διαδικασίας ενδιάμεσης επανεξέτασης του αρ.18 του ΚΚΔ. Σύμφωνα με τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 18 του ΚΚΔ 2021/1060. Η εν λόγω πρόταση συνοδεύτηκε με έκθεση ενδιάμεσης επανεξέτασης βασισμένη στην κατάσταση υλοποίησης του Προγράμματος έως 31.12.2024 και στις Ειδικές Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα οι οποίες εκδόθηκαν στις 19 Ιουνίου 2024.

Ωστόσο στις 01.04.2025 υποβλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή “Πρόταση για την τροποποίηση των Κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058 και (ΕΕ) 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης” – COM (2025) 123 final – 2025/0084 (COD) – 01.04.2025. Ακολούθησε διαδικασία διαβούλευσης, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την δημοσίευση των Καν. (ΕΕ) 2025/1914 και (ΕΕ) 2025/1913. Οι εν λόγω Κανονισμοί αποσκοπούν στην ενίσχυση της ευελιξίας και των κινήτρων προς τα κράτη μέλη, προκειμένου να διευκολυνθεί —μέσω της διαδικασίας ενδιάμεσης αναθεώρησης— η ανακατανομή των πόρων των προγραμμάτων της Πολιτικής Συνοχής προς τις νέες στρατηγικές προτεραιότητες που εισάγονται ανά Κανονισμό/Ταμείο. Ο τροποποιημένος κανονισμός για το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής επηρεάζει άμεσα την υποβληθείσα πρόταση αναθεώρησης του προγράμματος.

Στο ως άνω πλαίσιο στις 30.05.2025 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απέστειλε παρατηρήσεις στην υποβληθείσα πρόταση αναθεώρησης, η οποία επεστράφη, και ζητά να ληφθούν υπόψη οι μεταγενέστερες εξελίξεις ως προς τη στρατηγική στόχευση των ταμείων της πολιτικής συνοχής, όπως παρουσιάζεται στη συνέχεια.

Κατόπιν των ανωτέρω, η παρούσα συμπληρωματική έκθεση περιλαμβάνει τα στοιχεία της ενδιάμεσης επανεξέτασης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027 που διενεργείται σύμφωνα με το άρθρο 18 του ΚΚΔ 2021/1060, λαμβάνοντας υπόψη και τους νέους στρατηγικούς στόχους της πολιτικής συνοχής που αποτυπώνονται στον Κ.(ΕΕ) 2025/194.

Τα στοιχεία που λαμβάνονται ειδικότερα υπόψη στην παρούσα έκθεση είναι τα εξής:

α) οι Ειδικές Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα οι οποίες εκδόθηκαν στις 19 Ιουνίου 2024 με κρίσιμα κείμενα αναφοράς την Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Ελλάδας της 19ης Ιουνίου 2024 [COM(2024) 608 final] καθώς και τη συνοδευτική Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα [SWD(2024) 608 final] καθώς και οι Ειδικές Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τη χώρα οι οποίες εκδόθηκαν στις 04 Ιουνίου 2025 με κρίσιμα κείμενα αναφοράς την Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και την πολιτική απασχόλησης της Ελλάδας της 4ης Ιουνίου 2024 [COM(2025) 208 final] καθώς και τη συνοδευτική Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα [SWD(2025) 208 final].

β) η πρόοδος υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ) όπως αποτυπώνεται στον επικαιροποιημένο σχεδιασμό του αναθεωρημένου ΕΣΕΚ που εγκρίθηκε το Δεκέμβριο 2024 καθώς και η πρόοδος επίτευξης του στόχου της συνεισφοράς για το κλίμα σε εθνικό επίπεδο, λαμβάνοντας υπόψη τα θεματικά Παραρτήματα των Συστάσεων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

γ) η πρόοδος υλοποίησης του Προγράμματος μέχρι 30.11.2025, η επίτευξη των οροσήμων, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες που προέκυψαν κατά την υλοποίηση και τυχόν καθυστέρηση της ενεργοποίησης του Προγράμματος,

δ) Η απάντηση της Επιτροπής στην 1^η υποβολή της πρότασης 2^{ης} αναθεώρησης του Προγράμματος, η οποία παρελήφθη με το υπ’ αριθ. (2025) 4272203/27-06-2025 έγγραφο με τίτλο «Commission’s observations on proposal for the amendment of the programme “Environment and Climate Change” under

the Investment for growth and jobs goal in Greece following the mid-term evaluation of the programme”

ε) Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2025/1914 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2025 για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) 2021/1058 και 2021/1056 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την αντιμετώπιση στρατηγικών προκλήσεων στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης.

Στην παρούσα έκθεση της ενδιάμεσης επανεξέτασης συνεκτιμώνται μεταξύ άλλων:

(i) Οι προκλήσεις που αναφέρονται στη Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική, κοινωνική, διαρθρωτική και δημοσιονομική πολιτική και πολιτική απασχόλησης για την Ελλάδα, όπως περαιτέρω αναλύονται στην Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε συνδυασμό με τα ανά περίπτωση θεματικά παραρτήματα της ίδιας έκθεσης και ο βέλτιστος τρόπος αντιμετώπισής τους [εφεξής Ειδικές Συστάσεις της χώρας],

(ii) Το γεγονός ότι η κοινωνικοοικονομική κατάσταση της χώρας τα τελευταία χρόνια έχει επηρεαστεί από πολλαπλές κρίσεις όπως ο πόλεμος στην Ουκρανία που έχει επιφέρει αρνητικές οικονομικές, ενεργειακές και κοινωνικές επιπτώσεις (όπως αύξηση τιμών ενέργειας, πληθωρισμό, ρεύμα προσφύγων κα) και ταυτόχρονα επιτάχυνε την ανάγκη της πράσινης μετάβασης. Η κλιματική αλλαγή έχει επίσης επηρεάσει έντονα την Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, με αυξανόμενα ακραία καιρικά φαινόμενα (καύσωνες, πυρκαγιές και πλημμύρες), ενώ εμφανής είναι πλέον ο κίνδυνος της λειψυδρίας. Οι πολιτικές βιώσιμης ανάπτυξης και η μετάβαση σε μια πράσινη οικονομία αποτελούν εργαλεία για μια ανθεκτική ανάπτυξη απέναντι στις κρίσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, ο αρχικός σχεδιασμός του Προγράμματος παραμένει επίκαιρος και δεν απαιτείται ριζική αναθεώρηση. Το Πρόγραμμα ΠΕΚΑ εστιάζει στη βιωσιμότητα, βοηθώντας την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, στην ενεργειακή ασφάλεια, στηρίζει την πράσινη οικονομία και τις βιώσιμες θέσεις εργασίας, την προστασία του περιβάλλοντος και την ποιότητα ζωής και κάνει την Ελλάδα πιο ανθεκτική απέναντι στις νέες προσκλήσεις, συμβάλλοντας κατά τούτο και στην ικανοποίηση των απαιτήσεων των συστάσεων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου αλλά και στην εξυπηρέτηση των εθνικών στόχων που τίθενται στο ΕΣΕΚ 2024 και αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

(iii) Η πρόοδος της χώρας στην εφαρμογή των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, που λαμβάνεται υπόψη στο Παράρτημα 14 του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου «Δεξιότητες και προκλήσεις στην κοινωνική πολιτική υπό το πρίσμα του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων». Σημειώνεται ότι το σύνολο του Προγράμματος ανά στόχο προτεραιότητας, ειδικό στόχο και πεδίο παρέμβασης ενσωματώνουν στο σύνολο τους το θεμελιώδες δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος και στη βελτίωση της ποιότητάς του. Το σύνολο των δράσεων του Προγράμματος εξυπηρετεί τα κοινωνικά δικαιώματα καθώς εστιάζουν στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος μέσω μέτρων για την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, την προώθηση της κυκλικής οικονομίας, τη διαχείριση αστικών λυμάτων και υδάτινων πόρων, την προστασία της βιοποικιλότητας, την προώθηση μίας βιώσιμης, πολυτροπικής αστικής κινητικότητας καθώς και την οικονομικά βιώσιμη και προσιτή στέγαση. Το πρόγραμμα υποστηρίζει την πράσινη μετάβαση της χώρας, ενισχύοντας τις τοπικές κοινότητες και συμβάλλοντας στους εθνικούς και ευρωπαϊκούς κλιματικούς στόχους.

Εν όψει τούτου σημειώνεται ότι αν και στη παρούσα έκθεση δεν γίνεται ειδική περαιτέρω αναφορά στη πρόοδο της χώρας στην εφαρμογή των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα για τα Κοινωνικά Δικαιώματα, η εφαρμογή και η εκπλήρωση των στόχων του Προγράμματος συνιστά αναγκαίο προαπαιτούμενο της εφαρμογής του Πυλώνα και διατρέχει και εξυπηρετεί το σύνολο των αρχών του και ιδίως την αρχή 20 αυτού σύμφωνα με την οποία «Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες καλής ποιότητας, στις οποίες περιλαμβάνονται η ύδρευση, η αποχέτευση, η ενέργεια, οι μεταφορές, οι χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και οι ψηφιακές επικοινωνίες.

(iv) Οι κρίσιμες προτεραιότητες του Προγράμματος που συνδέονται με την επίτευξη των προκλήσεων και στόχων που αναφέρονται στις Ειδικές Συστάσεις της χώρας και η κάλυψη των οποίων θα υλοποιηθεί με την ανακατανομή του ποσού ευελιξίας του άρθρου 86 του ΚΚΔ, καθώς και με τις νέες προτεραιότητες που θα δημιουργηθούν στο πλαίσιο της παρούσας πρότασης αναθεώρησης. Στο πλαίσιο τούτο συνεκτιμώνται για κάθε ειδικό στόχο οι συμπληρωματικότητες σε σχέση με άλλες χρηματοδοτικές πηγές, όπως το Ταμείο

Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας καθώς και τα Εθνικά Προγράμματα Ανάπτυξης.

(v) Η επίτευξη ή μη των οροσήμων που συνδέονται με την υλοποίηση των προτεραιοτήτων του Προγράμματος και οι αιτίες που συνδέονται με την επίτευξη ή μη αυτών,

(vi) Οι σημαντικές αλλαγές που επήλθαν κατά τον χρόνο που μεσολάβησε μεταξύ του σημείου έγκρισης και έναρξης υλοποίησης του Προγράμματος και του χρόνου της ενδιάμεσης επανεξέτασης, τα προβλήματα ή οι προκλήσεις που οι αλλαγές αυτές δημιουργούν και οι τρόποι αντιμετώπισής τους, καθώς επίσης και τυχόν δυσκολίες που παρουσιάστηκαν κατά την υλοποίηση του Προγράμματος την ίδια περίοδο, οι λόγοι που συνέβαλαν σε αυτό και ο τρόπος αντιμετώπισής τους,

(vii) Οι διενεργηθείσες αξιολογήσεις των συναφών προγραμμάτων της περιόδου 2014-2020 και σχετικά περιεχόμενα στο σχέδιο αξιολόγησης του ΠΕΚΑ 2021-2027 (στοιχεία αυτών παρουσιάζονται στο κεφάλαιο 1 - Συνοπτική παρουσίαση του προγράμματος).

Οι σχετικές αναλύσεις στηρίζονται μεν στα ποσοτικά δεδομένα που συμπεριλαμβάνονται στις Ειδικές Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και τα Παραρτήματα της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά αναδεικνύουν την ποιοτική διάσταση των αποτελεσμάτων και των προτεινόμενων παρεμβάσεων των Προγραμμάτων για την οριστική ανακατανομή του ποσού ευελιξίας του άρθρου 86 του ΚΚΔ.

Η δημοσίευση του νέου Κανονισμού 2025/ΕΕ/1914 στις 19.09.2025, με τον οποίο τροποποιούνται ουσιαδώς οι Κανονισμοί 2021/ΕΕ/1058 και 2021/ΕΕ/1056, εισάγοντας τις νέες κατευθύνσεις της Επιτροπής για την κατεύθυνση των πόρων των προγραμμάτων στο πλαίσιο της Ενδιάμεσης Αξιολόγησης καθώς και την εισαγωγή νέων ωφελειών για τα προγράμματα με την υιοθέτηση των νέων κατευθύνσεων.

Υπό αυτό το πρίσμα συμπληρώθηκε και επικαιροποιήθηκε η έκθεση ενδιάμεσης επανεξέτασης που είχε υποβληθεί στις 31.03.2025, με την προσθήκη νέων στοιχείων και προτεραιοτήτων και συνοδεύεται από την πρόταση για την τελική κατανομή του ποσού ευελιξίας του άρθρου 86 ΚΚΔ στο Πρόγραμμα και την πρόταση 2^{ης} αναθεώρησης του Προγράμματος.

Σημειώνεται ότι δεν προτείνεται η ενσωμάτωση στο Πρόγραμμα δράσεων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP).

1. Σύνοψη συστάσεων Ευρωπαϊκού Εξαμήνου

Η ενδιάμεση επανεξέταση των Ταμείων της πολιτικής συνοχής αποτελεί ευκαιρία για την αξιολόγηση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και την αντιμετώπιση των αναδυόμενων αναγκών και προκλήσεων στα κράτη μέλη της ΕΕ και τις περιφέρειές τους. Τα κράτη μέλη επανεξετάζουν κάθε πρόγραμμα, λαμβάνοντας υπόψη, μεταξύ άλλων, τις προκλήσεις που εντοπίστηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, μεταξύ άλλων στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2024. Η επανεξέταση αυτή αποτελεί τη βάση πρότασης του κράτους μέλους για την οριστική κατανομή του 15 % της χρηματοδότησης της ΕΕ που περιλαμβάνεται σε κάθε πρόγραμμα.

Στη Σύσταση του Συμβουλίου γίνεται ειδική αναφορά στην ενδιάμεση επανεξέταση των Προγραμμάτων που εξυπηρετούν την Πολιτική Συνοχής και συνιστάται στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων «να επιταχύνει την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης να εξακολουθήσει να επικεντρώνεται στις συμφωνηθείσες προτεραιότητες, λαμβάνοντας μέτρα για την καλύτερη αντιμετώπιση των αναγκών στον τομέα της πρόληψης και της ετοιμότητας έναντι των κινδύνων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, εξετάζοντας παράλληλα τις δυνατότητες που παρέχει η πρωτοβουλία για την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη με σκοπό της βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας».

Στη συνοδευτική Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα επίσης ρητά αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι είναι αναγκαία η συνέχιση της υλοποίησης των προτεραιοτήτων των προγραμμάτων με ειδική επιπλέον αναφορά σε κρίσιμες πολιτικές για την επίτευξη της πολιτικής συνοχής, όπως αποτυπώνονται και στα Παραρτήματα 4, 8, 14 και 17 της Έκθεσης και τα κατά περίπτωση σχετικά θεματικά Παραρτήματα της ίδιας Έκθεσης.

Η Ελλάδα έχει σημειώσει πρόοδο όσον αφορά την εφαρμογή των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις. Ειδικότερα, η Ελλάδα εξακολουθεί να καταγράφει αργή ανάπτυξη σε πιο απομακρυσμένες περιοχές και υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ αστικών και μη αστικών περιοχών.

Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να συνεχιστεί η υλοποίηση των προγραμματισμένων προτεραιοτήτων, με ιδιαίτερη προσοχή στα εξής: I) βελτίωση της ικανότητας των επιχειρήσεων να καινοτομούν, με έμφαση στη στοχευμένη στήριξη των επιχειρήσεων· II) πραγματοποίηση των απαιτούμενων επενδύσεων στη διαχείριση αποβλήτων για την επίτευξη των στόχων ανακύκλωσης και τη μείωση της υγειονομικής ταφής· III) βελτίωση της διαχείρισης των υδάτων με ολοκληρωμένο τρόπο, συμπεριλαμβανομένης της διαχείρισης των υδάτων και των λυμάτων, της ανάκτησης ενέργειας, της ψηφιοποίησης, της επαναχρησιμοποίησης των υδάτων, των όμβριων υδάτων και της βιώσιμης αφαλάτωσης με βάση τις ΑΠΕ· IV) προώθηση της ενεργειακής μετάβασης, συμπεριλαμβανομένων των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, των λύσεων αποθήκευσης και της ενεργειακής απόδοσης, και αύξηση της διαθεσιμότητας καθαρών αστικών μεταφορών· V) επένδυση σε δεξιότητες βάσει ολοκληρωμένης στρατηγικής· VI) εφαρμογή της εγγύησης για τα παιδιά· VII) προώθηση ποιοτικών και οικονομικά προσιτών υπηρεσιών μακροχρόνιας φροντίδας και κοινωνικής στέγασης· και viii) την προσέλκυση περισσότερων ατόμων από περιθωριοποιημένες κοινότητες που εργάζονται ή αναζητούν εργασία, όπως οι Ρομά και τα άτομα που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, και τη βελτίωση της κοινωνικής τους ένταξης.

Η χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της Ελλάδας και περιορίζει τις εδαφικές και κοινωνικές ανισότητες στη χώρα.

Η δυνατότητα αύξησης της χρηματοδότησης για τη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων, ώστε να αντισταθμιστεί η συσσώρευση επενδύσεων από την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού, χρήζει ιδιαίτερης προσοχής κατά την προετοιμασία της ενδιάμεσης επανεξέτασης.

Την περίοδο προγραμματισμού 2014-2020, η στήριξη επικεντρώθηκε στους τομείς της ψηφιακής συνδεσιμότητας, της ενεργειακής απόδοσης, της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και των υδάτων, της εκπαίδευσης και της απασχόλησης.

Κατά την περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, η στήριξη αποσκοπεί στην περαιτέρω ενίσχυση της κυκλικής οικονομίας, της διαχείρισης των υδάτων, του μετριασμού των κινδύνων που σχετίζονται με το

κλίμα, της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων, της απασχόλησης, της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και της μακροχρόνιας φροντίδας

Το βελτιωμένο θεσμικό πλαίσιο για τη διαχείριση των αποβλήτων, των υδάτων και των λυμάτων έχει οδηγήσει σε πιο βιώσιμες επενδύσεις σε αυτούς τους τομείς και στην αποδοτικότερη χρήση των φυσικών πόρων. Επενδύσεις ύψους περίπου 800 εκατ. EUR από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής στηρίζουν τη βέλτιστη διαχείριση των αποβλήτων, μεταξύ άλλων μέσω της ανάπτυξης εγκαταστάσεων ανάκτησης και ανακύκλωσης. Συμπληρώνοντας τις επενδύσεις αυτές, το 2021 η Ελλάδα θέσπισε, στο πλαίσιο του οικείου ΕΣΑΑ, νόμο για τη διαχείριση των αποβλήτων, ο οποίος περιλάμβανε αντικίνητρα για την υγειονομική ταφή. Η Ελλάδα δημιούργησε επίσης νέα ρυθμιστική αρχή για τη διαχείριση των αποβλήτων, της ενέργειας και των υδάτων με σκοπό να στηρίξει τη μετάβασή της στην κυκλική οικονομία. Οι συμπληρωματικές επενδύσεις σε υποδομές στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ταμείου Συνοχής θα δώσουν σε περισσότερα από 870.000 άτομα τη δυνατότητα να επωφεληθούν από νέες ή αναβαθμισμένες εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων έως το 2027.

Ειδικότερες συστάσεις που αφορούν το Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027:

Η Ελλάδα θα πρέπει να εντείνει τις προσπάθειές της στον οικιστικό τομέα ούτως ώστε να επιτύχει τη συνεισφορά στον στόχο μείωσης της κατανάλωσης ενέργειας από τα κτίρια έως το 2030 (μείωση 8% σε σχέση με το 2015).

Η Ελλάδα, σύμφωνα με την συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, αναμένεται να επιτύχει τους στόχους της για το 2030. Η χώρα επανέλαβε τη δέσμευσή της σχετικά με τη σταδιακή κατάργηση του λιγνίτη από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας έως το 2028, με τον εν λόγω στόχο να συμπεριλαμβάνεται και εντός του Εθνικού Κλιματικού Νόμου.

Αν και η χώρα έχει επιταχύνει σημαντικά την ανάπτυξη έργων ΑΠΕ, βασική πρόκληση αποτελεί η ανάπτυξη της δυναμικότητας του δικτύου της για την κάλυψη ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας. Η αύξηση της δυναμικότητας όσον αφορά στην αποθήκευση ενέργειας της χώρας θα μειώσει την ανάγκη περικοπής της πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση τυχόν ζητημάτων αστάθειας των ΑΠΕ.

Αν και η χώρα έχει εμφανίσει πρόοδο σε ότι αφορά την κατανόηση και την παρακολούθηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, εντοπίζονται ανάγκες για εφαρμογή στρατηγικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Κρίνονται σημαντικές οι επενδύσεις στον τομέα της πρόληψης και της ετοιμότητας απέναντι σε κινδύνους που πηγάζουν από την κλιματική αλλαγή. Ενδεχομένως να απαιτηθούν περισσότεροι πόροι για την αποκατάσταση περιοχών μετά από καταστροφές που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή.

Η ατμοσφαιρική ρύπανση αποτελεί κρίσιμο ζήτημα προς βελτίωση στην Ελλάδα, καθώς το μέσο επίπεδο ατμοσφαιρικής ρύπανσης της χώρας υπερβαίνει τον μ.ό. της Ευρώπης (Στοιχεία 2021).

Η Ελλάδα εξακολουθεί να βασίζεται σε πολύ μεγάλο βαθμό στην υγειονομική ταφή, με αποτέλεσμα να παρουσιάζει συστηματική αδυναμία επίτευξης των στόχων ανακύκλωσης της ΕΕ.

- Ο ρυθμός μετάβασης της Ελλάδας σε μια κυκλική οικονομία είναι ανεπαρκής και η χώρα έχει περιθώριο να βελτιώσει τη διαχείριση των αποβλήτων και το ποσοστό ανάκτησης και ανακύκλωσής τους
- Απαιτούνται ισχυρά μέτρα για την οικονομική αποδοτικότητα και την ορθή λειτουργία του τομέα των αποβλήτων. Συστήνεται να δοθεί προτεραιότητα στην ανάπτυξη σύγχρονων υποδομών ανακύκλωσης και χωριστής συλλογής αποβλήτων.

Οι προκλήσεις στο τομέα των υδάτων περιλαμβάνουν την έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού, τον κατακερματισμένο προγραμματισμό, την αργή υλοποίηση έργων, την ανεπαρκή συντήρηση υποδομών, καθώς και τις περιορισμένες συνδέσεις κατοικιών με αποχετευτικά δίκτυα, τα οποία δύναται να αντιμετωπιστούν μέσω:

- Ενίσχυσης της διοικητικής, τεχνικής και οργανωτικής ικανότητας των φορέων διαχείρισης υδάτων
- Εφαρμογής ενιαίας τιμολογιακής πολιτικής από τη ρυθμιστική αρχή υδάτων «ο ρυπαίνων

πληρώνει»

- Ολοκληρωμένων επενδύσεων σε υποδομές υδάτων και λυμάτων, ανάκτηση ενέργειας, ψηφιοποίηση, επαναχρησιμοποίηση υδάτων, όμβρια ύδατα και αφαλάτωση.

Η βιώσιμη διαχείριση των υδάτων παραμένει μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τον γεωργικό τομέα της Ελλάδας.

Οι συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου τονίζουν:

- Την ανάγκη για επιστημονική τεκμηρίωση και δημόσια διαβούλευση, οι οποίες θα ενισχύσουν τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων.
- Το γεγονός ότι δεν έχουν διατεθεί ακόμη επαρκείς πόροι για τη βιοποικιλότητα και την προστασία των οικοσυστημάτων.

Επιπλέον, σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα στην Ελλάδα και το ΕΣΕΚ, απαιτείται καλύτερη ισορροπία μεταξύ της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος

Οι ευρωπαϊκές συστάσεις εντοπίζουν την ανάγκη μείωσης της κίνησης στα αστικά κέντρα με στόχο τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, μέσω της επέκτασης των βιώσιμων μεταφορών. Παράλληλα, μέσω της Δημόσιας Πολιτικής για το Ποδήλατο και του ΕΣΕΚ αποτυπώνεται η στόχευση της χώρας για την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας, με έμφαση στη μείωση της εξάρτησης από το αυτοκίνητο και στην προώθηση του ποδηλάτου ως μέσου μετακίνησης.

2. Συνοπτική παρουσίαση Προγράμματος “Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή” 2021-2027

Το πρόγραμμα «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» του ΕΣΠΑ 2021-2027, εφεξής ΠΕΚΑ 2021-2027, στοχεύει στην ενίσχυση της περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας και τη μείωση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Παράλληλα εστιάζει στη βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος μέσω δράσεων για την προώθηση της ενεργειακής μετάβασης, την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, την πρόληψη και αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, την προώθηση της κυκλικής οικονομίας, τη διαχείριση αστικών λυμάτων και υδάτινων πόρων, την προστασία της βιοποικιλότητας και την προώθηση μίας βιώσιμης, πολυτροπικής αστικής κινητικότητας. Το πρόγραμμα υποστηρίζει την πράσινη μετάβαση της χώρας, ενισχύοντας τις τοπικές κοινότητες και συμβάλλοντας στους εθνικούς και ευρωπαϊκούς κλιματικούς στόχους.

Ο συνολικός σχεδιασμός και στρατηγική του Προγράμματος εμπίπτει στο πλαίσιο του Στόχου Πολιτικής 2 (ΣΠ2) του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060 που ορίζεται ως «μια πιο πράσινη και ανθεκτική Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές CO₂ και καθ’ οδόν προς μια οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών CO₂, μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, του μετριασμού της κλιματικής αλλαγής και της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων, και της βιώσιμης αστικής κινητικότητας». Μέσω του στρατηγικού προσανατολισμού του Προγράμματος, υπηρετούνται οι επιμέρους στόχοι της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, και των περιβαλλοντικών και κλιματικών πολιτικών που συνδέονται με αυτή (π.χ. Ευρωπαϊκός Κλιματικός Νόμος, Νέα Στρατηγική της Ε.Ε. για την Προσαρμογή στη Κλιματική Αλλαγή, Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα, Νέα Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τα Δάση, Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Κυκλική Οικονομία).

Το Πρόγραμμα, με κωδικό CCI: 2021EL16FFPR003 εγκρίθηκε με την υπ’ αριθμό C(2022)6045 final / 26.8.2022 Εκτελεστική Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και με την υπ’ αριθμό C(2024) 3743 final/29.5.2024 Εκτελεστική Απόφαση εγκρίθηκε η 1η Αναθεώρησή του.

Το Πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ταμείο Συνοχής και εθνικούς πόρους με εγκεκριμένη Συνολική Δημόσια Δαπάνη: 3.606.846.168 €.

Συμπληρωματική Έκθεση της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021 – 2027 - ΠΕΚΑ

Στο Πρόγραμμα έχουν περιληφθεί οι ακόλουθοι Ειδικοί Στόχοι του ΣΠ2 (άρθρο 3 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1058):

- ΕΣ 2.1 (RSO2.1): Προώθηση της ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου
- ΕΣ 2.2 (RSO2.2): Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων αιεφορίας που καθορίζονται σε αυτήν
- ΕΣ 2.3 (RSO2.3): Ανάπτυξη έξυπνων συστημάτων ενέργειας, δικτύων και συστημάτων αποθήκευσης εκτός του Διευρωπαϊκού Δικτύου Ενέργειας (ΔΕΔ-Ε)
- ΕΣ 2.4 (RSO2.4): Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα
- ΕΣ 2.5 (RSO2.5): Προαγωγή της πρόσβασης στο νερό και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού
- ΕΣ 2.6 (RSO2.6): Προαγωγή της μετάβασης σε μια κυκλική και σε αποδοτική ως τους τους πόρους οικονομία
- ΕΣ 2.7 (RSO2.7): Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και τη μείωση κάθε μορφής ρύπανσης
- ΕΣ 2.8 (RSO2.8): Προώθηση μίας βιώσιμης, πολυτροπικής αστικής κινητικότητας, ως μέρος της μετάβασης σε μία οικονομία μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

Το Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε 9 προτεραιότητες, εκ των οποίων 7 Προτεραιότητες αφορούν τους ανωτέρω ειδικούς στόχους του ΣΠ2 (Προτεραιότητες 1 έως 7) και τους αντίστοιχους πόρους του ΕΤΠΑ και του Ταμείου Συνοχής, ενώ 2 επιπλέον Προτεραιότητες (8 και 9) αφορούν στη χρηματοδότηση Τεχνικής Βοήθειας από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ" 2021 - 2027
(1η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ - ΜΑΪΟΣ 2024)

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΤΑΜΕΙΟ	ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΣ Π/Υ (ΣΥΝ. ΔΔ) €
A/A	ΤΙΤΛΟΣ	ID / ΤΙΤΛΟΣ		
1	Ενεργειακή απόδοση – Προώθηση ΑΠΕ – Ενεργειακές Υποδομές	2.i. Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου	ΤΣ	82.352.942
			ΕΤΠΑ	779.175.572
		2.ii. Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με την οδηγία (ΕΕ) 2018/2001, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας που καθορίζονται σε αυτήν	ΕΤΠΑ	58.827.288
		2.iii. Ανάπτυξη έξυπνων ενεργειακών συστημάτων, δικτύων και συστημάτων αποθήκευσης εκτός του Διευρωπαϊκού Δικτύου Ενέργειας (ΔΕΔ-Ε)	ΤΣ	46.000.000
			ΕΤΠΑ	380.713.069
2	Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή	2.iv. Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, και της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα	ΤΣ	146.586.173
			ΕΤΠΑ	297.471.269
3	Αστική Αναζωογόνηση	2.vi. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και τη μείωση όλων των μορφών ρύπανσης	ΤΣ	154.604.446
			ΕΤΠΑ	83.298.131
4	Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αποβλήτων – Μετάβαση στη Κυκλική Οικονομία	2.vi. Προώθηση της μετάβασης σε μια κυκλική οικονομία και σε μία αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία	ΤΣ	795.534.204
5	Διαχείριση Αστικών Λυμάτων και Υδάτινων Πόρων	2.v. Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού	ΤΣ	640.948.591
6	Προστασία της Βιοποικιλότητας	2.vi. Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και τη μείωση όλων των μορφών ρύπανσης	ΕΤΠΑ	73.692.264
7	Βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα	2.viii. Προώθηση της βιώσιμης, πολυτροπικής αστικής κινητικότητας, ως μέρος της μετάβασης σε μία οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα	ΕΤΠΑ	32.353.636
8	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ΕΤΠΑ)		ΕΤΠΑ	11.365.167
9	ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ (ΤΣ)		ΤΣ	23.923.416
			ΣΥΝ. €	3.606.846.168

3. Συνοπτική αποτύπωση της πορείας υλοποίησης του Προγράμματος έως 30.11.2025

Η υλοποίηση του ΠΕΚΑ έως και 30.11.2025 έχει ως εξής:

- Εξειδικεύθηκαν 74 Δράσεις σε όλες τις Προτεραιότητες του προγράμματος, συνολικού προϋπολογισμού 2.319.690.427 € (ΣΔΔ), που αντιστοιχεί στο 64,31% των διαθέσιμων πόρων σε όρους ΣΔΔ του Προγράμματος.
- Ενεργοποιήθηκαν προσκλήσεις σε όλες τις Προτεραιότητες του Προγράμματος, με την έκδοση εξήντα επτά (67) Προσκλήσεων συνολικού προϋπολογισμού ΣΔΔ ύψους 1.763,68 εκατ.€ (48,90% του ΣΔΔ του Προγράμματος)
- Εντάχθηκαν 244 πράξεις με συνολική συγχρηματοδοτούμενη Δημόσια Δαπάνη (ΣΔΔ) ύψους 2.762,93 εκατ.€.
- Αναληφθηκαν νομικές δεσμεύσεις συνολικής συγχρηματοδοτούμενης Δημόσιας Δαπάνης (ΣΔΔ) ύψους 1.513,2 εκατ. €.
- Η απορρόφηση του Προγράμματος (δηλωθείσες δαπάνες σε ΣΔΔ) ανέρχεται σε Π/Υ το ποσό των 646,08 εκατ. € (17,91% του ΣΔΔ του Προγράμματος).

4. Συμπεράσματα ανάλυσης ΠΕΚΑ

Από την ειδικότερη ανάλυση του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021-2027 που προηγήθηκε εξάγονται τα ακόλουθα συμπεράσματα.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2.1 (ενεργειακή απόδοση)

Η χώρα καλείται να ενισχύσει τα μέτρα στην ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος.

Οι δράσεις του ΠΕΚΑ 2021-2027, όπως τα προγράμματα τύπου Εξοικονομώ, οι στοχευμένες παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης στις κατοικίες, τα προγράμματα ενεργειακής αναβάθμισης δημοσίων κτιρίων, καθώς και των διατηρητέων κτιρίων του ιδιωτικού και δημοσίου τομέα μπορούν να συμβάλλουν στην ενίσχυση των προσπαθειών της χώρας. Σύμφωνα με το ΕΣΕΚ (2024) συμβολή στο στόχο ενεργειακής αποδοτικότητας έχουν και πιο στοχευμένες παρεμβάσεις.

Η ενεργοποίηση του ειδικού στόχου 2.1 έως 30.11.2025 καταδεικνύει την υψηλή ενεργοποίηση των δράσεων ενεργειακών αναβαθμίσεων του Δημοσίου Τομέα (κτίρια δημοσίου, διατηρητέα δημοσίου τομέα), μεταφορά προς ολοκλήρωση τμηματοποιημένων έργων ενεργειακών αναβαθμίσεων νοσοκομείων, πανεπιστημίων και λοιπών δημοσίων κτιρίων, καθώς και αναβάθμισης οδοφωτισμού).

Η αναβάθμιση του οικιστικού τομέα (κατοικίες ή διατηρητέα ιδιωτικού τομέα) και των επιχειρήσεων δεν έχει κινηθεί, καθώς ο φορέας πολιτικής έχει προγραμματίσει κατά προτεραιότητα την αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων ΤΑΑ και RepowerEU και ως εκ τούτου περιορίστηκε στη στοχευμένη παρέμβαση των ηλιακών θερμοσιφώνων. Το ΕΣΑΑ και το ΕΣΠΑ (Τομεακό ΠΕΚΑ, ΔΑΜ και 2 ΠεΠ) δρούν συμπληρωματικά στην Ενεργειακή αναβάθμιση του οικιστικού αποθέματος. Η σχέση αυτή αναπτύχθηκε στρατηγικά στο πλαίσιο μετάβασης της πηγής χρηματοδότησης από το ΕΤΠΑ (περίοδος 2014-2020) στο ΤΑΑ και την αλλαγή του μοντέλου χρηματοδότησης έτσι όπως έχει αποτυπωθεί στις αλλαγές των απαιτήσεων στα προγράμματα εξοικονομώ από το 2020 ως το 2023. Η αντιμετώπιση του θέματος με στοχευμένες παρεμβάσεις που προάγει τον εξηλεκτρισμό (π.χ. αντλίες θερμότητας) συνάδει με τον προγραμματισμό του ΕΣΕΚ (2024), αλλά και με τον μεσοπρόθεσμο σχεδιασμό του ΥΠΕΝ στον εν λόγω τομέα.

Στον τομέα της ενεργειακής αναβάθμισης – εξοικονόμησης δημοσίων κτηρίων τα ΕΣΠΑ και ΕΣΑΑ δρουν επίσης συμπληρωματικά με κύριο διαχωρισμό το επίπεδο του φορέα (μεταξύ Τομεακών και ΠεΠ) και με ad hoc κτήρια ή κατηγορίες κτηρίων (π.χ. κέντρα υγείας) από το ΕΣΑΑ.

Ο επαναπροσδιορισμός των αναπτυξιακών προτεραιοτήτων της Πολιτικής Συνοχής, όπως προκύπτει από την τροποποίηση του Καν. 2021/1058, με την ανακατεύθυνση πόρων προς την ενίσχυση προσιτής και βιώσιμης στέγασης, καθώς και η σημαντική και εμπροσθοβαρής συμπληρωματική συνεισφορά του ΤΑΑ

στον τομέα της ενεργειακής αναβάθμισης επιχειρήσεων και κατοικιών, επηρεάζει τον προγραμματισμό του ΠΕΚΑ, σε συνδυασμό με την καταγραφείσα υλοποίηση και εκτίμηση αναγκών.

Η ανωτέρω ανάλυση υποστηρίζει πρόταση ανακατανομής ποσών των πεδίων παρέμβασης του ΕΣ 2.1 από τις επιχειρήσεις και τις κατοικίες προς το νέο πεδίο παρέμβασης 041 που υποστηρίζει τη δράση ανακαίνισης παλαιών κατοικιών με ήπιες ενεργειακές παρεμβάσεις εντός της Προτεραιότητας 1. Επίσης προγραμματίζεται ανακατανομή ποσών εντός του ΕΣ 2.1. προς δράσεις ανακαίνισεων για ενεργειακή απόδοση δημόσιας υποδομής καθώς και μεταφοράς πόρων προς τον ΕΣ 2.3 για δράσεις έξυπνων ενεργειακών συστημάτων και συστημάτων αποθήκευσης. Σημειώνεται πως λαμβάνονται υπόψη οι περιορισμοί για την διατήρηση της κλιματικής συνεισφοράς του προγράμματος, καθώς και την μεταφορά πόρων του ποσού ευελιξίας προς ειδικούς στόχους σε τομείς αιχμής και με μεγάλες χρηματοδοτικές ανάγκες.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2.2 (Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας)

Οι επιδόσεις της Ελλάδας ευθυγραμμίζονται με τους εθνικούς στόχους διείσδυσης ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή, επιταχύνοντας την ενεργειακή της μετάβαση. Τα έργα της παραπάνω δράσης, αναμένεται να συμβάλλουν σε περαιτέρω βελτίωση της ήδη καλής επίδοσης της χώρας στον εν λόγω τομέα.

Η συνεισφορά του ΕΣΑΑ την παρούσα χρονική περίοδο είναι κομβική για την προώθηση μεταρρυθμίσεων που θα ενισχύουν την περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ και για την χρηματοδότηση επενδύσεων όπως αυτοκατανάλωση, αύξηση της εγκατάστασης συστημάτων αποθήκευσης ενέργειας για την περαιτέρω διείσδυση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και πιλοτικά έργα για την παραγωγή βιομεθανίου και ανανεώσιμου υδρογόνου.

Το ΠΕΚΑ προγραμματίζει τη διάθεση των πόρων του ειδικού στόχου κυρίως στα νησιά της πρωτοβουλίας GRECO ISLANDS, για τα οποία ωστόσο παρατηρείται σημαντική υστέρηση προγραμματισμού. Το ίδιο ισχύει και για τις λοιπές δράσεις, με την εξαίρεση της γεωθερμίας όπου παρατηρείται κάποια κινητικότητα.

Παράλληλα τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου καταδεικνύουν τις πολύ καλές επιδόσεις της χώρας όσον αφορά τις επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπου σύμφωνα με τις προβλέψεις θα επιτευχθούν οι σχετικοί στόχοι της χώρας για το 2030.

Επιπρόσθετα, τον Ιούνιο 2025 (SWD(2025)208 final/4.6.2025) το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής υιοθετεί την προσέγγιση της σταδιακής μείωσης της χρηματοδότηση καθεστώτων κρατικής ενίσχυσης για έργα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

Η ανωριμότητα των δράσεων που προβλέπονται στο ΠΕΚΑ υπό τον ΕΣ 2.2 σε συνδυασμό με την διαθεσιμότητα πόρων του ΕΣΑΑ για επενδύσεις που έχουν ήδη δρομολογηθεί και δεδομένης της ανάγκης χρηματοδοτικής ενίσχυσης άλλων τομέων του ΠΕΚΑ, υποστηρίζει πρόταση μεταφοράς ποσών του ΕΣ 2.2 προς τους συναφείς ειδικούς στόχους 2.1 (ενεργειακές αναβαθμίσεις δημοσίων κτιρίων), 2.3 (ενεργειακές υποδομές, συστήματα αποθήκευσης ενέργειας) και προς τη νέα προτεραιότητα 11 και τον αντίστοιχο Ειδικό Στόχο 2.11 για την προώθηση της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση. Σε κάθε μεταφορά ποσών λαμβάνονται υπόψη οι περιορισμοί για την διατήρηση της κλιματικής συνεισφοράς του προγράμματος.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2.3 (Ενεργειακές υποδομές)

Αν και η χώρα έχει επιταχύνει σημαντικά την ανάπτυξη έργων ΑΠΕ, βασική πρόκληση αποτελεί η ανάπτυξη της δυναμικότητας του δικτύου της για την κάλυψη ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας. Η αύξηση της δυναμικότητας όσον αφορά στην αποθήκευση ενέργειας της χώρας θα μειώσει την ανάγκη περικοπής της πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας, ενώ θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση τυχόν ζητημάτων αστάθειας των ΑΠΕ.

Το σύνολο των δράσεων που προγραμματίζονται στο ΠΕΚΑ 2021-2027 στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2.3 μπορούν να συντελέσουν στις εθνικές ανάγκες που εντοπίστηκαν και αφορούν σε ζητήματα μεταφοράς και διανομής, ενεργειακής ασφάλειας, καθώς και ενίσχυσης των δυνατοτήτων αποθηκευτικής

ενέργειας, μειώνοντας έτσι την ανάγκη περικοπών πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας.

Από την πρόοδο υλοποίησης του Ειδικού Στόχου 2.3, τις καθυστερήσεις προγραμματισμού αλλά και τις πρόσθετες ανάγκες που προέκυψαν μετά την έγκριση του προγράμματος, υποστηρίζεται πρόταση μεταφοράς μέρους των πόρων Ταμείου Συνοχής σε άλλες προτεραιότητες και η ταυτόχρονη ενίσχυση των πόρων του ΕΤΠΑ για το πεδίο ενεργειακών υποδομών και έξυπνων συστημάτων, χωρίς να διακυβεύεται η συμβολή στην επίτευξη των αποτελεσμάτων του Ειδικού Στόχου 2.3 και του ΕΣΕΚ.

Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο του Κ. 2025/1914 δημιουργείται ο νέος ειδικός στόχος ΕΣ 2.12 (RSO 2.12) για το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής στο πλαίσιο του ΣΠ 2: RSO 2.12 (xii): Προώθηση των ενεργειακών γραμμών διασύνδεσης και των σχετικών υποδομών μεταφοράς, διανομής, αποθήκευσης και υποστηρικτικών υποδομών, καθώς και η προστασία των ενεργειακών υποδομών ζωτικής σημασίας και ανάπτυξη υποδομών επαναφόρτισης, ο οποίος μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά με τις επενδύσεις στο πλαίσιο του ειδικού στόχου 2.3 του Προγράμματος ΠΕΚΑ.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2.4 (Κλιματική αλλαγή)

Αν και η χώρα έχει εμφανίσει πρόοδο σε ότι αφορά την κατανόηση και την παρακολούθηση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής, εντοπίζονται ανάγκες για εφαρμογή στρατηγικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Κρίνονται σημαντικές οι επενδύσεις στον τομέα της πρόληψης και της ετοιμότητας απέναντι σε κινδύνους που πηγάζουν από την κλιματική αλλαγή. Ενδεχομένως να απαιτηθούν περισσότεροι πόροι για την αποκατάσταση περιοχών μετά από μετά από καταστροφές που οφείλονται στην κλιματική αλλαγή.

Μέσα από τις ανωτέρω Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και τις δεσμεύσεις του ΕΣΕΚ, αναδεικνύεται η ανάγκη για ενίσχυση της ανθεκτικότητας μέσα από ολοκληρωμένες στρατηγικές και στοχευμένα μέτρα πρόληψης και προσαρμογής.

Οι δράσεις του ΠΕΚΑ, έργα υποδομής και θεσμικά εργαλεία, αναμένεται να συμβάλλουν στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή (π.χ. Πράσινες υποδομές για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, Δημιουργία θεσμικών εργαλείων και στρατηγικών προσαρμογής), στην πρόληψη (π.χ. Δράσεις αντιπλημμυρικής προστασίας και Έργα πρόληψης δασικών πυρκαγιών), καθώς και στην αποκατάσταση μετά από καταστροφές (Στρατηγικές ανασυγκρότησης για περιοχές πληγείσες από πυρκαγιές).

Με βάση την πρόοδο υλοποίησης του ΠΕΚΑ μέχρι σήμερα, κυριαρχεί ο τομέας της πρόληψης των επιπτώσεων κλιματικής αλλαγής με προεξάρχουσα την αντιπλημμυρική θωράκιση, που έχει χαρακτηριστεί ως έργο στρατηγικής σημασίας για το Πρόγραμμα, και αφορά τόσο την ολοκλήρωση σημαντικών παρεμβάσεων του ΕΣΠΑ 14-20, αλλά και νέα έργα μεταξύ των οποίων έργα του ΤΑΑ που δεν ολοκληρώνονται, έργα ορεινής υδρονομίας στην Θεσσαλία που επλήγη από το Daniel κλπ.

Η ανάγκη περαιτέρω σημαντικής χρηματοδοτικής υποστήριξης του πλέγματος δράσεων του τομέα κλιματικής αλλαγής, για στρατηγικούς και δημοσιονομικούς λόγους, υποστηρίζει τη συμπληρωματική ενίσχυση των αντιπλημμυρικών δράσεων, με εσωτερικές ανακατανομές εντός της Προτεραιότητας, στο πλαίσιο της πρότασης 2ης αναθεώρησης του ΠΕΚΑ.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, καθώς και τα νέες κατευθύνσεις της Πολιτικής Συνοχής όπως εγκρίθηκαν με το νέο Κανονισμό 1914/2025, υποστηρίζεται αφ' ενός η εσωτερική ανακατανομή πόρων εντός του ΕΣ 2.4 με μεταφορά ποσών από το πεδίο παρέμβασης που αφορά τις καταιγίδες και τη ξηρασία και τις κατολισθήσεις στις περιφέρειες μετάβασης προς την προτεραιότητα 1 για την ενίσχυση των ενεργειακών παρεμβάσεων καθώς και προς τη νέα προτεραιότητα 11 για τη πρόσβαση σε προσιτή και βιώσιμη στέγαση. Επίσης υποστηρίζεται μεταφορά πόρων από τις περιφέρειες ΛΑΠ και τις δράσεις για τις καταιγίδες και τη ξηρασία προς τις αντίστοιχες δράσεις για τις πλημμύρες εντός της ίδιας προτεραιότητας.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2.7 (Αστική αναζωογόνηση)

Οι ευρωπαϊκές συστάσεις εντοπίζουν την πρόκληση των αυξημένων επιπέδων ατμοσφαιρικής ρύπανσης στην Ελλάδα, ενώ το ΕΣΕΚ αναδεικνύει την ανάγκη ενίσχυσης των πράσινων υποδομών της χώρας, κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα, όπου οι χώροι πρασίνου είναι περιορισμένοι.

Τα έργα αστικής αναζωογόνησης και ανάπτυξης πράσινων υποδομών, καθώς και η παρακολούθηση της ποιότητας του αέρα 1 ενδέχεται να συμβάλλουν, άμεσα και έμμεσα, στη μείωση των επιπέδων ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

Παράλληλα ο νέος Κανονισμός 1914/2025 έθεσε νέες κατευθύνσεις για την Πολιτική Συνοχής και προέτρεψε τη μεταφορά πόρων προς αυτές με πολύ σημαντικές ωφέλειες για τα προγράμματα που θα τις υιοθετήσουν.

Ειδικότερα, όσον αφορά τον Ειδικό Στόχο 2.7 στη Προτεραιότητα 3, προτείνεται η μεταφορά πόρων από το Ταμείο Συνοχής προς τη νέα προτεραιότητα 10 που ενισχύει τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων και την ανθεκτικότητα των υδατικών πόρων. Επίσης, υποστηρίζεται η μεταφορά πόρων από το πεδίο παρέμβασης της αποκατάστασης βιομηχανικών χώρων και μολυσμένου εδάφους, τόσο σε περιφέρειες Μετάβασης όσο και ΛΑΠ, κυρίως προς τη νέα προτεραιότητα 12 που αφορά την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης με προώθηση των ενεργειακών γραμμών διασύνδεσης, προς τη νέα προτεραιότητα 11 που αφορά την πρόσβαση σε προσιτή και βιώσιμη στέγαση και δράσεις αντιπλημμυρικών έργων στην προτεραιότητα 2..

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2.6 (Διαχείριση αποβλήτων-Κυκλική οικονομία)

Η ενίσχυση της διαλογής στην πηγή, η μείωση της εκτροπής από την υγειονομική ταφή και κατά συνέπεια η αύξηση των ποσοστών ανακύκλωσης, τα οποία αποτελούν προτεραιότητα για τη χώρα σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές συστάσεις, δύνανται να ενισχυθούν από τη ανάπτυξη υποδομών ανάκτησης και ανακύκλωσης, καθώς και έργων χωριστής συλλογής της παρούσας προτεραιότητας.

Παρατηρείται καθυστέρηση στην ενεργοποίηση της προτεραιότητας 4 που οφείλεται στην ανάγκη ανασχεδιασμού και προσαρμογής στις νέες αυξημένες απαιτήσεις, τόσο σε επίπεδο επιτελικού σχεδιασμού (ΕΣΔΑ και ΠΕΣΔΑ) όσο και επίπεδο σχεδιασμού των επενδύσεων, με αποτέλεσμα να μην εκπληρώνεται ακόμα και ο σχετικός Αναγκαίος Όρος 2.6.

Στην παρούσα χρονική περίοδο εξελίσσονται, σε παράλληλο χρόνο, η αναθεώρηση και συμπλήρωση των Περιφερειακών Σχεδίων με επενδυτικά σχέδια και του σχεδιασμού των επενδύσεων σε δίκτυα συλλογής (ολιστικά σχέδια ανακύκλωσης ανά ΠΕΣΔΑ ή Δ.Ε.) και Μονάδες Ανάκτησης Ανακύκλωσης (προσαρμογές ΜΕΑ σε ΜΑΑ, σχεδιασμός νέων ΜΑΑ) σε συνέχεια της αναμόρφωσης και συμπλήρωσης του θεσμικού πλαισίου και του ΕΣΔΑ.

Κρίνεται ενδεδειγμένη και προτείνεται η ενίσχυση των δράσεων και υποδομών που προάγουν την ανακύκλωση (ΠΠ067) εις βάρος πόρων που αφορούν το τμήμα των Μονάδων Ανάκτησης και Ανακύκλωσης Αποβλήτων που σχετίζεται με την επεξεργασία υπολειμματικών σύμμεικτων αστικών αποβλήτων (ΠΠ068).

Κατά συνέπεια, η καθυστέρηση στην ενεργοποίηση των νέων επενδύσεων σε συνδυασμό με την αρχικά μειωμένη απαιτούμενη ενωσιακή συμμετοχή, κατατείνει στην παρούσα χρονική στιγμή σε επισφάλεια των δεσμευμένων πόρων και ως εκ τούτου σε πρόταση για αξιοποίηση μέρους αυτών προς την τροφοδότηση των νέων προτεραιοτήτων.

Η εν λόγω απομείωση προτείνεται με κύριο στόχο την μόχλευση των απαραίτητων ποσών ενωσιακής συνεισφοράς που απαιτούνται προκειμένου να ανακατευθυνθούν πόροι ύψους τουλάχιστον 10 % του Προγράμματος, ώστε να επιτευχθεί παράταση της περιόδου επιλεξιμότητας των δαπανών κατά ένα έτος, η οποία θα βοηθήσει και στα έργα της εν λόγω προτεραιότητας που παρουσιάζουν αυτή τη στιγμή καθυστέρηση στον προγραμματισμό.

Στο πλαίσιο αυτό υποστηρίζεται μεταφορά πόρων από το Ταμείο Συνοχής και τα πεδία παρέμβασης που αφορούν την διαχείριση οικιακών αποβλήτων / επεξεργασία υπολειμματικών αποβλήτων, τη προώθηση της χρήσης ανακυκλωμένων υλικών ως πρώτων υλών και την διαχείριση επαγγελματικών, βιομηχανικών αποβλήτων προς ενίσχυση των 2 νέων Προτεραιοτήτων που πρόκειται να δημιουργηθούν: Προτεραιότητα 10 για την βιώσιμη διαχείριση υδάτων και την ανθεκτικότητα των υδατικών πόρων και Προτεραιότητα 12 για την επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης και συγκεκριμένα για την προώθηση των ενεργειακών γραμμών διασύνδεσης και σχετικών υποδομών. Αξίζει να σημειωθεί πως τμήμα των πόρων που θα απομειωθούν από τα ανωτέρω πεδία παρέμβασης σχεδιάζεται να ανακατανεμηθούν εντός του ίδιου ειδικού στόχου 2.06 για την ενίσχυση δράσεων διαχείρισης οικιακών αποβλήτων (ανακύκλωση), ερχόμενοι σε συμφωνία με όσα προτείνονται στον τομέα αυτό στις Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2.5 (Ύδατα – Αστικά λύματα)

Η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με σημαντικές προκλήσεις στα θέματα διαχείρισης υδάτων και αστικών λυμάτων. Η χώρα παρουσιάζει υψηλό εποχιακό δείκτη εκμετάλλευσης νερού που αναδεικνύει την ένταση της πίεσης στους υδάτινους πόρους, και λόγω κλιματικής αλλαγής είναι ιδιαίτερα ανησυχητική η εποχική λειψυδρία, ενώ παρά τις συστηματικές προσπάθειες απέχει από τη συμμόρφωση με τις ενωσιακές απαιτήσεις για τη διαχείριση αστικών λυμάτων. Η βιώσιμη διαχείριση των υδάτων παραμένει μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τον γεωργικό τομέα της Ελλάδας

Σύμφωνα με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, οι προκλήσεις στο τομέα των υδάτων περιλαμβάνουν την έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού, τον κατακερματισμένο προγραμματισμό, την αργή υλοποίηση έργων, την ανεπαρκή συντήρηση υποδομών, καθώς και τις περιορισμένες συνδέσεις κατοικιών με αποχετευτικά δίκτυα, τα οποία δύνανται να αντιμετωπιστούν μέσω ενίσχυσης της διοικητικής, τεχνικής και οργανωτικής ικανότητας των φορέων διαχείρισης υδάτων, εφαρμογής ενιαίας τιμολογιακής πολιτικής από τη ρυθμιστική αρχή υδάτων και μέσω Ολοκληρωμένων Επενδύσεων σε υποδομές υδάτων και λυμάτων.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις που συνάδουν με τις ευρωπαϊκές συστάσεις, μέσω των έργων διαχείρισης αστικών λυμάτων και ύδρευσης, αντιμετώπισης στέρξης του νερού και αφαλάτωσης, καθώς και μέσω της πρόβλεψης της ενίσχυσης τεχνικής και διοικητικής ικανότητας δικαιούχων. Το πρόγραμμα δεν μπορεί να συνεισφέρει στον γεωργικό τομέα. Η διαχείριση αστικών λυμάτων αποτελεί το πεδίο παρέμβασης με τις μεγαλύτερες ανάγκες για χρηματοδότηση τμηματοποιημένων έργων από το ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ 2014-2020 που ξεπερνά κατά πολύ τα διαθέσιμα ποσά του αρχικού προγραμματισμού του ΠΕΚΑ. Τα εν λόγω έργα αφορούν την υλοποίηση του εθνικού προγράμματος για τη συμμόρφωση των οικισμών Β' και Γ' προτεραιότητας με τις υποχρεώσεις της Οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα (2000/60/ΕΚ) και την αντιμετώπιση της σχετικής καταδίκης στο ΔΕΕ και της καταγγελίας της ΕΕ, για την οποία η χώρα βρίσκεται ήδη σε δικαστική διαδικασία στο ΔΕΕ.

Παρά τις αυξημένες ανάγκες σε πόρους που παρατηρούνται μετά την ανάλυση στη Προτεραιότητα 5, δεν υποστηρίζεται τροποποίηση του διαθέσιμου προϋπολογισμού ή μεταφορά πόρων προς αυτή τη προτεραιότητα, στο πλαίσιο της οποίας θα ολοκληρωθούν τα συνεχιζόμενα έργα στον τομέα διαχείρισης αστικών λυμάτων σε οικισμούς Γ' προτεραιότητας, το πρόγραμμα για τη διασφάλιση των συνδέσεων με τις εν λειτουργία εγκαταστάσεις (ΠΠ 065), τα πιλοτικά έργα ολιστικής διαχείρισης υδάτων στις επιλεγμένες περιοχές (Ρέθυμνο, Κορινθιακός-Σαρωνικός, Αλεξανδρούπολη, Κασσάνδρα), τα συνεχιζόμενα έργα στον τομέα της ύδρευσης και τηλεμετρίας καθώς και οι προγραμματισθείσες δράσεις στρατηγικής και παρακολούθησης του ΥΠΕΝ.

Ωστόσο, στην προτεινόμενη ενδιάμεση αναθεώρηση σχεδιάζεται η προσθήκη της νέας Προτεραιότητας 10 "Βιώσιμη διαχείριση υδάτων και ανθεκτικότητα υδατικών πόρων" στο πλαίσιο του τροποποιημένου ειδικού στόχου "RSO2.5 (ν): Προαγωγή της ασφαλούς πρόσβασης στο νερό, της βιώσιμης διαχείρισης των υδάτων, συμπεριλαμβανομένης της ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδάτων, και της ανθεκτικότητας των υδάτων".

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2.7 (προστατευόμενες περιοχές, φύση, βιοποικιλότητα)

Οι συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου τονίζουν:

- Την ανάγκη για επιστημονική τεκμηρίωση και δημόσια διαβούλευση, οι οποίες θα ενισχύσουν τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών και την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων.
- Το γεγονός ότι δεν έχουν διατεθεί ακόμη επαρκείς πόροι για τη βιοποικιλότητα και την προστασία των οικοσυστημάτων.

Επιπλέον, σύμφωνα με την Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα στην Ελλάδα και το ΕΣΕΚ, απαιτείται καλύτερη ισορροπία μεταξύ της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος

Εκτιμάται πως οι προβλεπόμενες ενέργειες της προτεραιότητας που στοχεύουν στη δημιουργία ενός πλαισίου παρακολούθησης και δράσης για τις προστατευόμενες περιοχές, δύνανται να συμβάλλουν στην ανθεκτικότητα και ορθή διαχείριση των περιοχών Natura 2000, όπως συστήνεται από το Ευρωπαϊκό

Εξάμηνιο. Παράλληλα, δράσεις μετριασμού των επιπτώσεων έργων μεγάλων υποδομών (όπως τα έργα ΑΠΕ), ευθυγραμμίζονται με τις απαιτήσεις της Εθνικής Στρατηγικής για τη Βιοποικιλότητα στην Ελλάδα και το ΕΣΕΚ.

Κατά τη διαδικασία εξειδίκευσης του Προγράμματος και σύμφωνα με τον προγραμματισμό του ΟΦΥΠΕΚΑ διαπιστώθηκε η δυναμική των δράσεων που εμπίπτουν στο πεδίο παρέμβασης 078 (Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των περιοχών Natura 2000), σχετικά με αυτές που αφορούν γενικές δράσεις προστασίας βιοποικιλότητας και ευρύτερες περιοχές που αποδίδονται στο πεδίο παρέμβασης 079 Προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας, φυσική κληρονομιά και φυσικοί πόροι, πράσινες και γαλάζιες υποδομές.

Ως εκ τούτου προτείνεται εσωτερική ανακατανομή των πόρων της προτεραιότητας υπερ του πεδίου παρέμβασης 078 (Προστασία, αποκατάσταση και βιώσιμη χρήση των περιοχών Natura 2000),

Στο πλαίσιο του Ειδικού Στόχου 2.8 (Βιώσιμη μικροκινητικότητα)

- Οι ευρωπαϊκές συστάσεις εντοπίζουν την ανάγκη μείωσης της κίνησης στα αστικά κέντρα με στόχο τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, μέσω της επέκτασης των βιώσιμων μεταφορών
- Παράλληλα, μέσω της Δημόσιας Πολιτικής για το Ποδήλατο και του ΕΣΕΚ αποτυπώνεται η στόχευση της χώρας για την προώθηση της βιώσιμης κινητικότητας, με έμφαση στη μείωση της εξάρτησης από το αυτοκίνητο και στην προώθηση του ποδηλάτου ως μέσου μετακίνησης.

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για την ανάπτυξη ποδηλατοδρόμων σε μεγάλα αστικά κέντρα για την ενίσχυση της βιώσιμης κινητικότητας, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που εντοπίζει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνιο.

Περαιτέρω, η τμηματοποίηση στο ΠΕΚΑ του προγράμματος βιώσιμης μικροκινητικότητας του ΕΠ-ΥΜΕΠΕΡΑΑ 2014-2020 με τη δημιουργία δικτύου κοινόχρηστων ηλεκτρικών και περιβαλλοντικά φιλικών ποδηλάτων σε Δήμους της χώρας, το οποίο υλοποιείται από το Κέντρο Ανανεώσιμων Πηγών και Εξοικονόμησης Ενέργειας – ΚΑΠΕ σε συνεργασία με Δήμους, αναμένεται να συμβάλει περαιτέρω, με την ανάπτυξη και ενίσχυση ενός κοινόχρηστου δικτύου ηλεκτρικών και περιβαλλοντικά φιλικών ποδηλάτων, τόσο σε επίπεδο Δήμων Μητροπολιτικών Κέντρων όσο και εκτός Μητροπολιτικών Κέντρων, το οποίο θα δημιουργήσει ένα λειτουργικό σύνολο παρεχόμενων υπηρεσιών και μέσων, που θα συνεισφέρει αποτελεσματικά στην βελτίωση των μετακινήσεων σε επίπεδο μικροκινητικότητας με στόχο τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, ενώ θα συμβάλει ως απαραίτητος εξοπλισμός σε Δήμους από τους οποίους διέρχονται οι ανωτέρω ποδηλατοδρόμοι.

Ωστόσο παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στην ενεργοποίηση των προγραμματισμένων ποδηλατοδρόμων, εν αναμονή του προσδιορισμού των αποδεκτών προδιαγραφών κατασκευής τους και της ωρίμανσης των σχετικών έργων, με αποτέλεσμα οι σχετικές δράσεις να μην παρουσιάζουν την αναμενόμενη ενεργοποίηση.

Στην παρούσα πρόταση της ενδιάμεσης αναθεώρησης του Προγράμματος, προτείνεται μεταφορά πόρων της Προτεραιότητας 7 με σκοπό τον επανασχεδιασμό του Προγράμματος προς την κατεύθυνση των νέων στρατηγικών προτεραιοτήτων που τίθενται σε ισχύ με τον Καν. 2021/1914. Συγκεκριμένα στην προτεραιότητα 7 και στον Ειδικό Στόχο 2.8 προτείνεται η ανακατεύθυνση πόρων προκειμένου να συμβάλουν στην ενίσχυση των πόρων ΕΤΠΑ της νέας προτεραιότητας 12 “Νέες Ενεργειακές Υποδομές” – ΕΣ 2.12 καθώς της νέας Προτεραιότητας 11 “Πρόσβαση σε προσιτή και βιώσιμη στέγαση” και του νέου ειδικού στόχου 2.11 με σκοπό την ενίσχυση των επενδύσεων για την επίτευξη οικονομικά προσιτής και βιώσιμης στέγασης.

5. Σύνοψη πρότασης αναθεώρησης

Σε συνέχεια της ανωτέρω ανάλυσης έχει διαμορφωθεί πρόταση 2^{ης} αναθεώρησης του ΠΕΚΑ με πρωτεύοντα στόχο την ανακατανομή ποσών ευελιξίας μεταξύ των Προτεραιοτήτων / Πεδίων Παρέμβασης του Προγράμματος, ώστε να εξυπηρετούνται προσφορότερα οι ανάγκες χρηματοδότησης δράσεων αιχμής με

μεγαλύτερη ενεργοποίηση όπως προκύπτουν από την έως σήμερα υλοποίηση του Προγράμματος, διατηρώντας ωστόσο σταθερό τον χαρακτήρα του Προγράμματος και τη συμβολή του στον Στόχο Πολιτικής 2, χωρίς να διαφοροποιείται η στόχευση και η στρατηγική του Προγράμματος και να επηρεάζεται η επιδίωξη των παρεμβάσεων.

Σε συνέχεια της ανωτέρω ανάλυσης έχει διαμορφωθεί επικαιροποιημένη πρόταση 2^{ης} αναθεώρησης του ΠΕΚΑ με πρωτεύοντα στόχο την ενίσχυση των νέων πολιτικών κατευθύνσεων της Πολιτικής Συνοχής που εγκρίθηκαν με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2025/1914 στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης καθώς και την ανακατανομή ποσών ευελιξίας μεταξύ των Προτεραιοτήτων / Πεδίων Παρέμβασης του Προγράμματος. Σημειώνεται πως οι προτεινόμενες τροποποιήσεις στο πλαίσιο της 2^{ης} υποβολής της ενδιάμεσης επανεξέτασης, που οδηγεί στην 2^η αναθεώρηση του προγράμματος, διατηρούν σταθερό τον χαρακτήρα του Προγράμματος και τη συμβολή του στον Στόχο Πολιτικής 2, χωρίς να διαφοροποιείται η στόχευση και η στρατηγική του Προγράμματος και να επηρεάζεται η επιδίωξη των παρεμβάσεων.

Συνοπτικά οι προτεινόμενες τροποποιήσεις αφορούν:

1. Την εισαγωγή νέων Προτεραιοτήτων **10 “Βιώσιμη διαχείριση υδάτων και ανθεκτικότητα υδατικών πόρων”** και **12 “Επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης”** με μεταφορά πόρων Ταμείου Συνοχής των υφιστάμενων Προτεραιοτήτων 1, 3 και 4.
2. Την εισαγωγή νέας προτεραιότητας **11 “Πρόσβαση σε προσιτή και βιώσιμη στέγαση”** καθώς και συμπληρωματική ενίσχυση της νέας Προτεραιότητας **12 “Επιτάχυνση της ενεργειακής μετάβασης”** με μεταφορά πόρων ΕΤΠΑ των υφιστάμενων Προτεραιοτήτων 1, 2, 3 και 7 του ΠΕΚΑ.
3. Την εισαγωγή του πεδίου παρέμβασης 041 “Ενεργειακή απόδοση με ανακαίνιση του υφιστάμενου οικιστικού αποθέματος, επιδεικτικά έργα και υποστηρικτικά μέτρα” στην Προτεραιότητα 1 (Ενεργειακή απόδοση, ΑΠΕ, ενεργειακές υποδομές) με εσωτερική ανακατανομή πόρων από το πεδίο παρέμβασης 042, προκειμένου να ενισχυθούν οι επενδύσεις για την επίτευξη οικονομικά προσιτής και βιώσιμης στέγασης με σκοπό τη διεύρυνση της ευρωπαϊκής στεγαστικής πολιτικής. Η εν λόγω παρέμβαση συνεχίζει παράλληλα να συνεισφέρει και στην ενεργειακή αποδοτικότητα κατοικιών.
4. Την ανακατανομή πόρων ΕΤΠΑ μεταξύ των πεδίων παρέμβασης εντός Προτεραιοτήτων και συγκεκριμένα στην Προτεραιότητα 2 (ενίσχυση του πεδίου παρέμβασης 058, λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες), Προτεραιότητα 6 (ενίσχυση του πεδίου παρέμβασης 078 με εσωτερική ανακατανομή πόρων από το πεδίο παρέμβασης 079) και την ανακατανομή πόρων Ταμείου Συνοχής στην Προτεραιότητα 9 (ενίσχυση του πεδίου παρέμβασης 182 με εσωτερική ανακατανομή πόρων από τα πεδία παρέμβασης 181 και 182).
5. Την οριστική κατανομή των ποσών ευελιξίας.
6. Την προσθήκη μεθοδολογίας απλοποιημένου κόστους για την καταβολή δαπανών του προγράμματος παρακολούθησης ποιότητας επιφανειακών και υπογείων υδάτων της χώρας (Οδηγία 2000/60/ΕΚ) στην προτεραιότητα 5.
7. Την προσθήκη δεικτών για την παρακολούθηση νέων δράσεων, τη βελτίωση παρακολούθησης της επίτευξης των στόχων του Προγράμματος, την απαραίτητη τροποποίηση των τιμών στόχων των δεικτών σε Πεδία Παρέμβασης που υπόκεινται σε τροποποίηση Π/Υ, καθώς και την απαραίτητη επικαιροποίηση, συμπλήρωση στοιχείων και πεδίων στο κείμενο του Προγράμματος και στο Μεθοδολογικό Έγγραφο Πλαισίου Επίδοσης του Προγράμματος, ως αποτέλεσμα της εισαγωγής των νέων προτεραιοτήτων και των νέων πεδίων παρέμβασης και δεικτών στο Πρόγραμμα.

Η προτεινόμενη αναπροσαρμογή πόρων σε επίπεδο προϋπολογισμού Προτεραιοτήτων αποτυπώνεται στον ακόλουθο πίνακα:

Συμπληρωματική Έκθεση της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021 – 2027 - ΠΕΚΑ

Πρόταση 2^{ης} Αναθεώρησης ΠΕΚΑ 2021-2027 (Έκδοση 3.1)

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ		ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ		Εγκεκριμένο πρόγραμμα		Πρόταση νέας Αναθεώρησης ΠΕΚΑ – Έκδοση 3.1		Μεταβολή			ΠΟΣΟΣΤΟ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ (ΕΕ)2025/1914
				C(2024)3743 final/29.5.2024							
				Ενωσιακή συμμετοχή (€)	Συνολικός π/υ (€)	Ενωσιακή συμμετοχή (€)	Συνολικός π/υ (€)	Ενωσιακή συμμετοχή (€)	Συνολικός π/υ (€)	%Π/Υ Ενωσιακής Συμμετοχής Προτεραιότητας	
1	Ενεργειακή απόδοση - Προώθηση ΑΠΕ - Ενεργειακές Υποδομές	RSO2.1	Ενεργειακή απόδοση	702.085.900	861.528.515	471.872.343	576.793.534	-230.213.557	-284.734.981		
		RSO2.1	Οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση (ΠΠ041)	0	0	224.198.000	278.958.433	224.198.000	278.958.433		
		RSO2.2	Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας	43.752.984	58.827.286	27.278.984	36.946.109	-16.474.000	-21.881.177		
		RSO2.3	Έξυπνα ενεργειακά συστήματα	352.457.244	426.713.070	324.457.244	411.418.952	-28.000.000	-15.294.118		
		Σύνολο προτεραιότητας 1		1.098.296.128	1.347.068.871	1.047.806.571	1.304.117.028	-50.489.557	-42.951.843	-4,60%	
2	Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή	RSO2.4	Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή	347.903.026	444.057.442	297.903.026	363.665.285	-50.000.000	-80.392.157	-14,37%	
3	Αστική Αναζωογόνηση	RSO2.7	Προστασία της φύσης και βιοποικιλότητα	196.653.241	237.902.577	161.553.241	194.892.772	-35.100.000	-43.009.805	-17,85%	
4	Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αποβλήτων – Κυκλική Οικονομία	RSO2.6	Κυκλική οικονομία	676.204.072	795.534.204	510.944.668	601.111.376	-165.259.404	-194.422.828	-24,44%	
5	Διαχείριση Αστικών Λυμάτων και Υδάτινων Πόρων	RSO2.5	Βιώσιμα ύδατα	544.806.301	640.948.591	544.806.301	640.948.591	0	0	0,00%	
6	Προστασία της Βιοποικιλότητας	RSO2.7	Προστασία της φύσης και βιοποικιλότητα	59.042.412	73.692.264	59.042.412	73.692.264	0	0	0,00%	
7	Βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα	RSO2.8	Βιώσιμη αστική κινητικότητα	25.842.465	32.353.636	20.842.465	26.103.636	-5.000.000	-6.250.000	-19,35%	
8	Τεχνική Βοήθεια (ΕΤΠΑ)	TA36(4)	Τεχνική Βοήθεια Άρθρου 36(4)	8.929.732	11.365.167	8.929.732	11.365.167	0	0	0,00%	
9	Τεχνική Βοήθεια (ΤΣ)	TA36(4)	Τεχνική Βοήθεια Άρθρου 36(4)	20.334.902	23.923.416	20.334.902	23.923.416	0	0	0,00%	
10	Βιώσιμη διαχείριση υδάτων και ανθεκτικότητα υδατικών πόρων	RSO2.5	Βιώσιμη διαχείριση υδάτων και ανθεκτικότητα υδατικών πόρων	0	0	114.330.000	134.505.883	114.330.000	134.505.883		3,84%
11	Πρόσβαση σε προσιτή και βιώσιμη στέγαση	RSO2.11	Οικονομικά προσιτή και βιώσιμη στέγαση	0	0	80.489.557	100.427.333	80.489.557	100.427.333		2,70%
12	Επιτάχυνση ενεργειακής μετάβασης	RSO2.12	Ενεργειακές διασυνδέσεις και σχετικές υποδομές	0	0	111.029.404	132.093.417	111.029.404	132.093.417		3,73%
				2.978.012.279	3.606.846.168	2.978.012.279	3.606.846.168				10,27%

6. Πρόταση οριστικής κατανομής ποσών ευελιξίας

Σε συνέχεια της πρότασης 2^{ης} αναθεώρησης του Προγράμματος, ακολουθεί ο Πίνακας Οριστικής κατανομής ποσού ευελιξίας, κατά τις διατάξεις του άρθρου 18 του ΚΚΔ 2021/1060.

Συμπληρωματική Έκθεση της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης του Προγράμματος «Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή» 2021 – 2027 - ΠΕΚΑ

							ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ							
							ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ			ΕΝΩΣΙΑΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ				
ΚΩΔ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤ ΗΤΑΣ	ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ	ΤΑΜΕΙΟ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤ ΗΣΗΣ	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΒΑΣΙΚΟ ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟ ΕΥΕΛΕΙΔΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ	ΒΑΣΙΚΟ ΠΟΣΟ	ΠΟΣΟ ΕΥΕΛΕΙΔΙΑΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ	ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
1	Άξονας Προτεραιότητας 1: «Ενέργεια απόδοση - Προώθηση ΑΓΕ - Ενέργεια	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες πε	1.031.866.305	85,00	154.779.950	743.807.059	133.279.296	877.086.355	742.989.075	80.054.544	823.043.619	145.242.996	968.286.615
1	Άξονας Προτεραιότητας 1: «Ενέργεια απόδοση - Προώθηση ΑΓΕ - Ενέργεια	ΕΤΠΑ	Μετάβαση	186.849.624	60,00	74.739.851	95.073.923	17.035.850	112.109.773	128.627.102	17.035.850	145.662.952	97.108.635	242.771.587
1	Άξονας Προτεραιότητας 1: «Ενέργεια απόδοση - Προώθηση ΑΓΕ - Ενέργεια	ΤΣ	Δε ν εφαρμόζεται	128.352.942	85,00	19.252.942	92.521.834	16.578.166	109.100.000	79.100.000	0	79.100.000	13.958.824	93.058.824
2	Άξονας Προτεραιότητας 2: «Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή»	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες πε	179.288.080	85,00	26.893.213	129.237.421	23.157.446	152.394.867	128.237.421	18.157.446	146.394.867	25.834.389	172.229.256
2	Άξονας Προτεραιότητας 2: «Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή»	ΕΤΠΑ	Μετάβαση	118.183.189	60,00	47.273.276	60.134.665	10.775.248	70.909.913	26.581.486	328.427	26.909.913	17.939.942	44.849.855
2	Άξονας Προτεραιότητας 2: «Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή»	ΤΣ	Δε ν εφαρμόζεται	146.586.173	85,00	21.987.927	105.665.062	18.933.184	124.598.246	105.665.062	18.933.184	124.598.246	21.987.926	146.586.172
3	Άξονας Προτεραιότητας 3: «Αστική Αναζωογόνηση»	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες πε	61.042.341	85,00	9.156.352	44.001.557	7.884.432	51.885.989	36.285.989	4.000.000	40.285.989	7.109.293	47.395.282
3	Άξονας Προτεραιότητας 3: «Αστική Αναζωογόνηση»	ΕΤΠΑ	Μετάβαση	22.255.790	60,00	8.902.317	11.324.321	2.029.152	13.353.473	9.853.473	0	9.853.473	6.568.983	16.422.456
3	Άξονας Προτεραιότητας 3: «Αστική Αναζωογόνηση»	ΤΣ	Δε ν εφαρμόζεται	154.604.446	85,00	23.190.667	111.444.949	19.968.830	131.413.779	111.413.779	0	111.413.779	19.661.256	131.075.035
4	Άξονας Προτεραιότητας 4: «Ολοκληρωμένη Διαχείριση Αποβλήτων – Μετάβαση	ΤΣ	Δε ν εφαρμόζεται	795.534.204	85,00	119.330.132	573.452.255	102.751.817	676.204.072	510.944.668	0	510.944.668	90.166.707	601.111.375
5	Άξονας Προτεραιότητας 5: «Διαχείριση Αστικών Λυμάτων και Υδάτινων Πόρων	ΤΣ	Δε ν εφαρμόζεται	640.948.591	85,00	96.142.290	462.020.883	82.785.418	544.806.301	462.020.883	82.785.418	544.806.301	96.142.290	640.948.591
6	Άξονας Προτεραιότητας 6: «Προστασία της Βιοποικιλότητας»	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες πε	59.308.223	85,00	8.896.235	42.751.540	7.660.448	50.411.988	35.091.092	15.320.896	50.411.988	8.896.235	59.308.223
6	Άξονας Προτεραιότητας 6: «Προστασία της Βιοποικιλότητας»	ΕΤΠΑ	Μετάβαση	14.384.041	60,00	5.753.617	7.318.972	1.311.452	8.630.424	7.318.972	1.311.452	8.630.424	5.753.617	14.384.041
7	Άξονας Προτεραιότητας 7: «Βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα»	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες πε	25.721.136	85,00	3.858.171	18.540.737	3.322.228	21.862.965	15.612.965	2.000.000	17.612.965	3.108.171	20.721.136
7	Άξονας Προτεραιότητας 7: «Βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα»	ΕΤΠΑ	Μετάβαση	6.632.500	60,00	2.653.000	3.374.788	604.712	3.979.500	3.229.500	0	3.229.500	2.153.000	5.382.500
8	Άξονας Προτεραιότητας 8: «Τεχνική Βοήθεια», σύμφωνα με το άρθρο 36 παρά	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες πε	8.442.534	85,00	1.266.381	6.085.687	1.090.466	7.176.153	5.496.891	1.679.262	7.176.153	1.266.381	8.442.534
8	Άξονας Προτεραιότητας 8: «Τεχνική Βοήθεια», σύμφωνα με το άρθρο 36 παρά	ΕΤΠΑ	Μετάβαση	2.922.633	60,00	1.169.054	1.487.110	266.469	1.753.579	1.487.110	266.469	1.753.579	1.169.054	2.922.633
9	Άξονας Προτεραιότητας 9: «Τεχνική Βοήθεια», σύμφωνα με το άρθρο 36 παρά	ΤΣ	Δε ν εφαρμόζεται	23.923.416	85,00	3.588.514	17.244.935	3.089.967	20.334.902	17.244.935	3.089.967	20.334.902	3.588.514	23.923.416
10	Άξονας Προτεραιότητας 10: «Βιώσιμη διαχείριση υδάτων και ανθεκτικότητα υδ	ΤΣ	Δε ν εφαρμόζεται	0	85,00	0	0	0	0	30.000.000	84.330.000	114.330.000	20.175.883	134.505.883
11	Άξονας Προτεραιότητας 11: «Πρόσβαση σε προσιτή και βιώσιμη στέγαση»	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες πε	0	85,00	0	0	0	0	20.710.568	48.082.168	68.792.736	12.139.895	80.932.631
11	Άξονας Προτεραιότητας 11: «Πρόσβαση σε προσιτή και βιώσιμη στέγαση»	ΕΤΠΑ	Μετάβαση	0	60,00	0	0	0	0	1.616.136	10.080.685	11.696.821	7.797.884	19.494.705
12	Άξονας Προτεραιότητας 12: «Επιτάχυνση ενεργειακής μετάβασης»	ΕΤΠΑ	Λιγότερο ανεπτυγμένες πε	0	85,00	0	0	0	0	0	7.100.000	7.100.000	1.252.942	8.352.942
12	Άξονας Προτεραιότητας 12: «Επιτάχυνση ενεργειακής μετάβασης»	ΕΤΠΑ	Μετάβαση	0	60,00	0	0	0	0	0	3.000.000	3.000.000	2.000.000	5.000.000
12	Άξονας Προτεραιότητας 12: «Επιτάχυνση ενεργειακής μετάβασης»	ΤΣ	Δε ν εφαρμόζεται	0	85,00	0	0	0	0	45.960.591	54.968.813	100.929.404	17.811.072	118.740.476
				3.606.846.168		628.833.889	2.525.487.698	452.524.581	2.978.012.279	2.525.487.698	452.524.581	2.978.012.279	628.833.889	3.606.846.168

Η προτεινόμενη 2η αναθεώρηση του ΠΕΚΑ δεν επιφέρει αλλαγή στον χαρακτήρα του Προγράμματος, η λογική της παρέμβασης παραμένει ίδια και συνεχίζει να εξυπηρετεί τις ανάγκες και την επίτευξη των στρατηγικών στόχων του, ενώ παράλληλα δεν διαφοροποιείται η κατανομή των πόρων ανά Ταμείο και κατηγορία περιφέρειας σε σχέση με τους εγκεκριμένους χρηματοδοτικούς πίνακες του Προγράμματος. Με την 2η Αναθεώρηση γίνονται μετακινήσεις πόρων σε επιμέρους τομείς του Προγράμματος, όπως αναλυτικά αναφέρθηκαν ανωτέρω, ως αποτέλεσμα των νέων κανονιστικών προβλέψεων, της επικαιροποίησης με βάση την πρόοδο υλοποίησης και τα αποτελέσματα της ενδιάμεσης επανεξέτασης του Προγράμματος.

Τα κύρια οφέλη από την προτεινόμενη 2η Αναθεώρηση του ΠΕΚΑ είναι:

- Εισαγωγή τριών νέων Ειδικών Στόχων/Προτεραιοτήτων στο Πρόγραμμα για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των νέων ευρωπαϊκών προκλήσεων με πόρους που ανέρχονται σε 10,27 % σε όρους ΕΣ (10,18% σε ΣΔΔ) με π/υ ενωσιακής συμμετοχής ύψους 305.848.961 € σε όρους ΕΣ (367.026.633 € σε ΣΔΔ), που έχει ως ωφέλεια:
 - α. Προκαταβολή ύψους 20% επί του προϋπολογισμού των νέων προτεραιοτήτων. Η επιπλέον προχρηματοδότηση καταβάλλεται μετά την έγκριση της τροποποίησης του προγράμματος.
 - β. Χορήγηση πρόσθετης προκαταβολής ύψους 1,5% επί του συνολικού προϋπολογισμού του Προγράμματος η οποία ενώ θα καταβληθεί το 2026, θα λογίζεται ως πληρωμή που πραγματοποιήθηκε το 2025 για τον σκοπό του υπολογισμού των ποσών που πρέπει να αποδεσμευθούν δυνάμει στου άρθρου 105 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060, υπό την προϋπόθεση ότι η αίτηση αναθεώρησης του προγράμματος υποβλήθηκε στην Επιτροπή έως τις 31 Δεκεμβρίου 2025.
 - γ. Παράταση της περιόδου επιλεξιμότητας των δαπανών του Προγράμματος έως τις 31 Δεκεμβρίου 2030.
- Ενίσχυση ενωσιακών πόρων στον τομέα της αναβάθμισης κατοικιών/προσιτής στέγασης στο πλαίσιο του ΠΕΚΑ κατά ΕΣ 80,5 εκατ.€ (100,5 εκατ.€ ΣΔΔ) σε συνολικό 790,2 εκατ.€ με συνδυασμένες παρεμβάσεις των ειδικών στόχων 2.1 (ενεργειακή αποδοτικότητα) και 2.11 (προσιτή στέγαση) αφενός με εισαγωγή του ΠΠ041 με π/υ 379,4 εκατ.€ (Ενωσιακή Συμμετοχή) και αφετέρου με διατήρηση του ΠΠ042 (ενεργειακή αναβάθμιση κατοικιών υψηλής απόδοσης) σε ικανό ύψος 410,8 εκατ.€ (Ενωσιακή Συμμετοχή).
- Ενίσχυση πεδίων παρέμβασης (π.χ. ενεργειακή αναβάθμιση δημοσίων κτιρίων, ενεργειακές υποδομές) και τομέων αιχμής που παρουσιάζουν ιδιαίτερα μεγαλύτερες ανάγκες χρηματοδότησης, όπως η αντιπλημμυρική θωράκιση και ο τομέας διαχείρισης υδάτων και λυμάτων, όπως έχει επισημανθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.
- Εισαγωγή της προσέγγισης της βιώσιμης διαχείρισης και ανθεκτικότητας υδατικών πόρων με πρόβλεψη χρηματοδότησης αντιπλημμυρικών μέτρων βασισμένων στη φύση, χωρίς απώλεια ύδατος, προς ενίσχυση των υδροφόρων.
- Ενίσχυση συνολικά της ενεργειακής μετάβασης με εισαγωγή πρόσθετων πόρων για ενεργειακές διασυνδέσεις και σχετικές υποδομές, αύξηση του τομέα εξοικονόμησης ενέργειας / ενεργειακής αποδοτικότητας κατοικιών και δημοσίων κτιρίων με συνδυαστική αξιοποίηση των πόρων των προτεραιοτήτων 1 και των νέων προτεραιοτήτων 11 και 12.
- Διασφάλιση των πόρων της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 για τις φάσεις Α' τμηματοποιημένων έργων, με παράλληλη βελτίωση της απορρόφησης των διαθέσιμων κοινοτικών πόρων της προγραμματικής περιόδου 2021-2027 από την υλοποίηση των τμηματοποιημένων έργων, με δυνατότητα απορρόφησης εντός του 2025 και 2026.
- Απλοποίηση της διαδικασίας πληρωμών για το πρόγραμμα παρακολούθησης δικτύου παρακολούθησης ποιότητας επιφανειακών και υπογείων υδάτων με την ενσωμάτωση στην Προτεραιότητα 5 της προτεινόμενης Μεθοδολογίας Απλοποιημένου Κόστους με ενεργοποίηση του άρθρου 94 του ΚΚΔ

Η προτεινόμενη ανακατανομή πόρων και εισαγωγή νέων πεδίων παρέμβασης επηρεάζει οριακά τη συνολική συνεισφορά του Προγράμματος στην επίτευξη των στόχων της κλιματικής αλλαγής καθώς επιφέρει σημαντική μείωση της συμμετοχής του Προγράμματος κατά 10,47 εκατ. €, ήτοι κατά 0,35% της συνολικής ενωσιακής συμμετοχής του ΠΕΚΑ. Η εν λόγω μείωση αποδίδεται κυρίως στη μετακίνηση πόρων προς τη νέα δράση για τη στέγαση, η οποία εκτός από ενεργειακή αναβάθμιση συμπεριλαμβάνει και λοιπές εργασίες ανακαίνισης.